

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til Billedkunst C, B, A stx og hf

Maj 2024

Vejledning til Billedkunst C, B, A stx og hf

Maj 2024

2024

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	4
1 Identitet og formål	5
1.1 Identitet.....	5
1.2 Formål.....	5
2 Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1 Faglige mål	7
2.2 Kernestof	10
2.3 Supplerende stof.....	12
2.4 Omfang	12
3 Tilrettelæggelse	13
3.1 Didaktiske principper.....	13
3.2 Arbejdsformer	14
3.3 It.....	15
3.4 Samspil med andre fag.....	16
4 Evaluering.....	17
4.1 Løbende evaluering	17
4.2 Prøveform	18
4.2.1 Eksempel på eksamensopgave til inspiration.....	19
4.2.2 Selvstuderende	19
4.3 Bedømmelseskriterier.....	20
4.3.1 Karakterbeskrivelse for den mundtlige prøve på C-niveau.....	21
4.3.2 Karakterbeskrivelse for den mundtlige prøve på B-niveau	22
4.3.3 Oversigt over karakterskalaen	23

Indledning

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i citationstegn.

Følgende ændringer er foretaget i vejledningen i maj 2024:

- Udfoldelse af muligheder for at styrke elevers digitale og teknologiske dannelse, færdigheder og kompetencer s. 15
- Vejledning til disponering af eksaminationstid og formulering af eksamensopgaver med henblik på at sikre selvstændigt bedømmelsesgrundlag s. 18
- Om Billedkunst A prøveform og bedømmelse s. 20

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

“Billedkunst har som sit primære genstandsfelt visuelle fænomener samt æstetiske processer.”

“I faget oplever og undersøger eleverne forskellige visuelle fænomener, herunder visuelle kulturer, traditionelle kunstformer, nutidens kunstformer samt arkitektur, og eksperimenterer med dem for at opnå visuel, æstetisk og innovativ viden og kompetence.”

1.2 Formål

“Formålet med billedkunst er at give eleverne en reflekteret analytisk tilgang til visuelle fænomener og viden om disse fænomeners historiske, kulturelle og menneskelige betydning, lokalt såvel som globalt.”

“Det sker gennem fordybelse i æstetiske oplevelser og arbejdsprocesser, hvor praksis, analyse og teori vekselvirker i undersøgelsen af almene, kunstfaglige og æstetiske problemstillinger.”

“Derved opbygger eleverne viden og kundskaber, som hjælper dem til at forstå og deltage i en kompleks visuel, digital og global kultur.”

Begrebet visuelt fænomen er tænkt i den bredest tænkelige betydning som alt det, der kan sanses med synssansen, hvad enten fænomenet er todimensionelt, tredimensionelt eller virtuelt. I arbejdet med de æstetiske processer bredes fagets genstandsområde yderligere ud til hele det menneskelige sanseapparat. Denne brede forståelse er især nødvendig, for at eleverne kan forstå de mange forskelligartede udtryk og materialer, der benyttes i nutidens kunstformer, den visuelle og digitale kultur. Læreren sikrer, at eleven møder mange forskellige typer visuelle og rumlige fænomener og udtryksformer jævnfør formuleringen af kernestoffets spredning, men da genstandsfeltet er så bredt formuleret, er der for den enkelte lærer og elev rig mulighed for at vælge og vægte de fænomener og udtryksformer, som giver mest mening i forhold til de emner og problemstillinger, der undersøges i undervisningen. Disse valg og vægtninger bør fremgå tydeligt af undervisningsbeskrivelsen.

Æstetiske processer i fagets genstandsområde betoner vigtigheden af det kreative, undersøgende og eksperimenterende praktiske arbejde. Dette er fælles, centralt genstandsfelt og arbejdsmetode på tværs af undervisningens forløb, der bygger bro til folkeskolefaget billedkunst, hvor praksisudfoldelse vægtes højt, samt relevante videregående uddannelser. Det er særegent for faget, at eleverne lærer gennem praksisarbejdet. I procesorienteringen ligger desuden udviklingen af innovativ kompetence, idet eleverne arbejder problemorienteret, ser muligheder, træffe valg og sætte i værk – individuelt og sammen med andre.

Æstetisk viden og kompetence henfører til udvikling og forædling af elevernes sanselige oplevelser af verden omkring dem: den kunst de møder, de billeder og videoer de ser, den arkitektur de færdes i, de materialer, former, lyde, lugte og farver de omgives af. Eleverne bliver bevidste herom og lærer at forstå og bruge deres sanseindtryk. Elevernes forståelse for materialers påvirkning af visuelle og rumlige fænomener styrkes gennem praktisk, analytisk og teoretisk arbejde med stoflighed og materialitet.

Elevers globale og lokale perspektiv – og hvorledes disse er forbundne – kan styrkes gennem æstetisk, kunstnerisk og innovativt arbejde, hvor eleven undersøger globale problemstillinger i en lokal og konkret kontekst fx klima- og ligestillingsproblematikker. I det teoretiske, praktiske og analytiske arbejde med visuelle fænomener kan eleven ansføres til at arbejde etisk bevidst med autentiske globale problemstillinger og hvordan disse kan adresseres gennem kunst og visuelle udsagn.

Visuel viden og kompetence er inspireret af begrebet “visual literacy”: En forståelse af visuelle fænomener som noget, der kan læses/skrives, og billedkunst som det fag, hvor eleverne lærer sproget. Heri ligger både kodning og afkodning af enkeltstående visuelle fænomener og kontekstuel forståelse af sammenhængen mellem visuelle fænomener på tværs af tid og sted eller inden for en særlig kultur.

Arbejde med visuelle fænomener, visuelle begivenheder og visuelle kulturer har et almentdannende sigte i forhold til tidens stærkt visualiserede, digitaliserede og globaliserede kultur. Dette sigte kan styrkes i valget af aktuelle emner, problemfelter og udtryksformer i undervisningen, der opleves som relevante for eleven. Dermed højnes ikke blot elevernes refleksionsniveau, men også verdensforståelse såvel som forståelse for kunstens værd. Billedkunst kan i særlig grad bidrage til elevens digitale dannelse ved at beskæftige sig med problemstillinger og praksisformer knyttet til digital teknologi og visuel kultur eksempelvis med udgangspunkt i tidens sociale medier samt samtidskunstnere, der arbejder med værker, som tematiserer digitale udfordringer og muligheder.

Overgange og transfer fra folkeskole- til gymnasiefag kan styrkes ved at spørge ind til holdets erfaringer med faget i folkeskole, efterskole og fritid. For at kunne differentiere undervisningen er det formålstjenligt at vide, om elever har haft billedkunst som valgfag i udskoling og været til eksamen i faget.

Billedkunst A (lokal studieretning)

Billedkunst A adskiller sig i "Identitet" ved et bredere formuleret genstandsfelt: "visuelle fænomener" udbredes til "visuelle, rumlige og sanselige fænomener" og betoner det æstetiske felts mange udtryksformer, materialiteter og perceptioner, der involverer menneskets sanseapparat. Samtidig tilføjes ordet "design" i opridsningen af stofområder: "visuelle kulturer, traditionelle kunstformer, nutidens kunstformer, design samt arkitektur". Tilføjelsen af "design" understøttes i "Formål" af, at eleverne skal arbejde med fænomenernes "kommercielle" betydning og "erhvervsrettede" problemstillinger. A-niveauet tilføjes altså et funktionelt, kommercielt og erhvervsrettet fokus, således eleverne får en bredere fagorienteret karriereforståelse samt forståelse for overgange til forskellige videregående uddannelser inden for kreative brancher, kunst, arkitektur og design.

I fagets faglige mål og kernestof opgraderes A-niveauet fra B-niveauet ved øgede krav til elevens kunsthistoriske og teoretiske viden og refleksion, idet eleven skal "demonstrere viden om centrale perioder i europæisk og dansk kunsthistorie samt udvalgte visuelle kulturers karakteristiske træk" og "sammenholde og diskutere analytiske resultater i forhold til forskellige relevante teorier". Således øges kravet til at eleven kan kontekstualisere æstetiske fænomener til tid, sted og tema.

På A-niveau vurderes desuden faglige elementer, som ikke vurderes på C- og B-niveau, nemlig praksisudførelse, skriftlighed og krav om eksternt samarbejde. Til førstnævnte opkvalificeres fagets praksisdimension med det faglige mål, at eleven skal "udforske og dygtiggøre sig inden for en selvvalgt visuel, rumlig eller sanselig udtryksform i arbejdet med en problemstilling" flankeret af kernestofpunktet: "teknikker til arbejde med selvvalgt visuel, rumlig eller sanselig formgivning". Hvor eleven på C- og B-niveau ikke vurderes på resultatet af udførelsen af praksis, men alene argumentationen herfor, vurderes A-niveauet altså tillige på resultatet af den praktiske proces. Her styrkes fagets overgang til relevante praksisbetonede uddannelser.

Dernæst har A-niveauet et særskilt skriftligt spor, hvor eleven trænes i to skrivegenrer, der dækkes af to generiske opgaver i de skriftlige eksamenssæt (eksempler samt lærerens hæfte kan findes i prøvebanken.dk): 1) Akademisk artikel, 2) Kuratering og paratekst. Hvert eksamenssæt er centreret omkring ét tema; en teoritekst, der udfolder temaets filosofiske og/eller kunsthistoriske dimensioner, en bred samling af forskelligartede æstetiske fænomener og billeder af tomme udstillingsrum. Uanset valg af opgave 1 eller 2 arbejder eleven med temaet, læser teoriteksten og vælger værker fra værksamlingen. Den akademiske artikel mimer i miniformat gymnasiets store opgaveformater med fokus på redegørelse for teori, værkanalyse og vurdering/diskussion. Opgaven i kuratering og paratekst er fokuseret på konceptudvikling. Eleven vælger et udstillingsrum, opfinder, visualiserer og argumenterer for en udstilling inden for temaet med værker fra værksamlingen. Hertil skriver eleven udstillingsparatekst samt værkparatekster. Her styrkes fagets overgang til teoretisk/analytisk betonede videregående uddannelser.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

Eleverne skal kunne:

C HF

C STX "undersøge en problemstilling gennem en vekselvirkning mellem praksis, analyse og teori"

B STX "undersøge en problemstilling gennem en vekselvirkning mellem praksis, analyse og teori"

Eleverne inspireres af teori og analyse af professionelle værker til eget æstetisk praksisarbejde, og praksisarbejdet inspirerer elevernes valg og forståelse af teorier, udtryksformer og værker. Eleverne skal kunne få teori, analyse og praksis til at hænge sammen og vekselvirke. I arbejdet med en problemstilling vil eleven evt. føle sig stærkest i et af delelementerne. Dette kan betragtes som elevens særlige måde at lære på og kan bruges som støtte til arbejdet med de øvrige delelementer.

C HF "eksperimentere med forskellige metoder og strategier til at løse visualiseringsopgaver i samspil med det analytiske arbejde med andres og egne værker"

C STX "eksperimentere med forskellige metoder og strategier til at løse opgaver af visuel eller rumlig karakter i samspil med det analytiske arbejde med andres og egne værker"

B STX "eksperimentere med forskellige metoder og strategier til at løse opgaver af visuel eller rumlig karakter i samspil med det analytiske arbejde med andres og egne værker"

Her lægges op til at eleverne i højere grad helt eller delvist får materiale- og metodefrihed i valg af æstetisk udtryksform. Elevernes forskellige forudsætninger eller talenter for at udtrykke sig æstetisk kan således komme til sin ret. Ligeledes lægges op til at eleverne prøver sig frem med forskellige materialer, metoder og strategier samt iagttager og vurderer deres virkninger.

På STX præciseres det, at der skal arbejdes med visuelle og rumlige opgaver, mens "visualiseringsopgaver" på HF er mere åbent for fortolkning.

Begge steder lægges der op til, at eleverne i højere grad helt eller delvist får materiale- og metodefrihed i valg af æstetisk udtryksform. Elevernes forskellige forudsætninger eller talenter for at udtrykke sig æstetisk kan således komme til sin ret. Ligeledes lægges op til, at eleverne prøver sig frem med forskellige materialer, metoder og strategier og iagttager og vurderer deres virkninger.

C HF "forklare valg og fravalg i æstetiske processer"

C STX "forklare valg og fravalg, muligheder og begrænsninger i æstetiske og innovative processer"

B STX "reflektere over og forklare valg og fravalg, muligheder og begrænsninger i æstetiske og innovative processer"

Evnen til at argumentere overbevisende mundtligt og visuelt for valg og fravæg i egne praksisprocesser. På HF er der ikke et lige så stort krav til elevernes metablik på egen proces i deres argumentation. På B-niveau forventes det, at eleverne kan argumentere for deres konkrete eksperimenterende proces på et højere taksonomisk niveau, med en stærkere vinkling i forhold til den bearbejdede problemstilling og ved i højere grad at benytte relevant fagterminologi.

C HF "udvælge, sammenligne og undersøge et relevant visuelt og rumligt materiale med udgangspunkt i et emne eller en problemstilling. Elevens eget arbejde skal indgå i materialet"

C STX "udvælge, sammenligne og analysere et relevant visuelt og rumligt materiale med udgangspunkt i en problemstilling. Elevernes eget arbejde skal indgå i materialet"

B STX "udvælge, sammenligne og analysere et relevant visuelt og rumligt materiale med udgangspunkt i en problemstilling. Elevernes eget arbejde skal indgå i materialet"

Her lægges op til at eleverne lærer at bruge en problemstilling til at vælge bredt imellem forskellige udtryksformer og medier på tværs af tid og sted jf. kravet om kernestofspredning i 2.2. Læreren skal jf. 3.1 udvikle eksemplariske forløb, hvor eleven oplever denne bredde. Således vil det være u hensigtsmæssigt med for mange rene metode- eller periodeforløb. I hvert forløb kan eleven med fordel opleve en grad af kernestofspredning i forhold til den overordnede problemstilling eller hovedemnet.

På HF bruges begrebet "undersøge" frem for "analysere" for at betone det praktiske eksperimenterende arbejde som værende i højsæde. "Emne" er desuden mere åbent end "problemstilling".

C HF "samle og formidle resultater af undersøgelser"

C STX

B STX "sammenholde analytiske resultater med relevant teori"

På HF betones her vigtigheden af den kreative, eksperimenterende undersøgelse som didaktik og arbejdsform, samt formidlingen heraf. Eleverne på HF skal kunne overskue og samle op på et gennemgået undersøgelsesprojekt og mundtligt og visuelt formidle (forklare og dokumentere valg og fravalg) arbejde og resultaterne heraf.

Eleverne på B-niveau forventes i særlig grad at kunne hæve sig taksonomisk med et specifikt krav om at kunne benytte relevant teori ift. specifikke analytiske resultater. Dermed bevæger eleven sig mellem det specifikke og det generelle i deres argumentation: Bruger generelle teorier til at belyse specifikke analytiske resultater og specifikke analytiske resultater til at belyse generelle teorier.

C HF "forstå forskellen mellem personlig smag og analytisk tilgang"

C STX "forklare forskellen mellem personlig smag og analytisk tilgang"

B STX "forklare forskellen mellem personlig smag og analytisk tilgang"

Eleven skal kunne skelne mellem det at tilgå og argumentere for visuelle fænomener med henvisning til egen personlig subjektiv smag, præference og oplevelse modsat en objektiv analytisk tilgang og argumentation. Eleven skal altså kunne kende forskel på det at synes noget personligt om visuelle fænomeners karaktertræk og det at argumentere rationelt for visuelle fænomeners karaktertræk på basis af viden, teori, begreber og metoder fra undervisningen. På HF er det tilstrækkeligt, at eleverne beviser, at de kan skelne mellem deres egen, subjektive smag og faglig, analytisk, objektiv tilgang, uden at de eksplicit sætter ord på og forklarer forskellen

HF C "beskrive udvalgte perioder og visuelle kulturers elementære karakteristiske træk"

C STX "forstå udvalgte perioder eller visuelle kulturers elementære karakteristiske træk"

B STX "reflektere over udvalgte perioder og visuelle kulturers karakteristiske træk"

På C-niveau er det fint, at eleverne kan påvise basal viden om en visuel kultur eller en periodes generelle træk i forhold til et specifikt fænomen. Mens det på B-niveau forventes, at eleverne forholder sig mere fokuseret, nuanceret og dynamisk hertil og kan fremdrage og diskutere de karaktertræk, som er relevante i forhold til problemstillingen. Det er tilstrækkeligt på HF at eleverne kan forholde sig til periodekendskab på et lavere taksonomisk niveau; en prioritering af det undersøgende og eksperimenterende arbejde frem for tilegnelse af fagets vidensområder.

C HF "anvende relevant fagterminologi på elementært niveau"

C STX "anvende fagterminologi"

B STX "anvende relevant fagterminologi"

Med *relevant* menes en mere præcis, selektiv og tilpasset brug af fagbegreber i forhold til særlige kunstneriske udtryksformer, perioder, problemstillinger, teorier og/eller visuelle kulturer. På STX B niveau betyder det at eleverne ikke blot har et generelt fagsprog, der benyttes til forskellige udtryksformer, men kan benytte mere specifikke begreber tilknyttet særlige udtryksformer, teorier eller perioder f.eks. begreber fra filmteori ift. videoværker.

På STX C-niveau er det fint, at eleverne kan benytte nogle generelle billedkunstfaglige termer på tværs af kernestofspredningen. De billedkunstfaglige termer, som eleven kan anvende, vil være forskellige fra hold til hold og elev til elev, da de afhænger af indholdet af den undervisning, der er foregået på holdet og som dokumenteres i undervisningsbeskrivelsen.

På HF C benyttes begrebet "elementært" for at betone, at det undersøgende og eksperimenterende arbejde vægtes frem for nuanceret tillæring af et større fagsprog.

C HF "kommunikere om og ved hjælp af visuelle virkemidler, herunder digitale"

C STX "kommunikere om og ved hjælp af visuelle virkemidler, herunder digitale"

B STX "kommunikere om og ved hjælp af visuelle virkemidler, herunder digitale"

I billedkunst har elevernes evne til såvel verbal som non-verbal kommunikation stor værdi og ligeså synergien mellem den verbale og non-verbale, visuelle kommunikation og formidling, der i høj grad er central i vekselvirkningen mellem teori, analyse og praksis. I undervisningen trænes eleven i at kommunikere virkningsfuldt og fokuseret visuelt og mundtligt om udvalgte visuelle, rumlige og sanselige fænomener, problemstillinger og processer.

C HF "behandle emner i samspil med andre fag"

C STX "behandle problemstillinger i samspil med andre fag"

B STX "behandle problemstillinger i samspil med andre fag"

"Emne" på HF skal forstås mere åbent end "problemstilling" på STX. Inspiration gives længere nede.

C HF "demonstrere viden om fagets identitet og metoder."

C STX "demonstrere viden om fagets identitet og metoder."

B STX "demonstrere viden om fagets identitet og metoder."

Som et kunstneriske fag er fagets gentandsfelt visuelle produkter, der skabes med æstetisk kommunikation for øje, og som forstås gennem analyse, teori og eget praktisk, undersøgende arbejde.

Som et humanistisk fag er fagets genstandsfelt mennesket som kulturskabende og kulturskabt væsen, og subjekt, idet mennesket mener, vil og føler noget, som udtrykkes via menneskeskabte produkter. Hermeneutikken samler det, vi gør i de kunstneriske fag: Vi fortolker meningsfulde udsagn, idet menneskers mening, vilje og følelser udtrykkes i produkter, i tegn, som undersøges, analyseres og fortolkes.

2.2 Kerne stof

Gennem kerne stoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

Kerne stoffet er:

C STX/HF "praktisk, analytisk og teoretisk undersøgelse af almene, kunstfaglige og æstetiske problemstillinger"

B STX "praktisk, analytisk og teoretisk undersøgelse af almene, kunstfaglige og æstetiske problemstillinger"

Her betones, hvor central den eksperimenterende og vekselvirkende proces er for faget – både for dets genstandsfelt og for dets metode og didaktik. I billedkunst opnår eleverne viden og kundskaber gennem en dialog mellem forestillinger og materialer samt mellem det abstrakte og det konkrete.

C STX/HF "visuelle værker, fænomener og kulturer med følgende spredning:

- før og efter 1800 og fra de seneste ti år, med hovedvægt på sidstnævnte periode
- forskellige værktøjer, medier og udtryksformer, herunder digitale
- danske, vestlige og ikke-vestlige udtryk, herunder international samtidskunst"

B STX "visuelle værker, fænomener og kulturer med følgende spredning:

- før og efter 1800 og fra de seneste ti år, med hovedvægt på sidstnævnte periode
- forskellige værktøjer, medier og udtryksformer, herunder digitale
- danske, vestlige og ikke-vestlige udtryk, herunder international samtidskunst"

Det fremgår først at eleverne skal arbejde med både enkelte værker/fænomener samt sammenhænge mellem værker/fænomener, f.eks. inden for en visuel kultur, en motivkreds som går igen på tværs af tid og/eller sted, inden for et særligt emne eller en særlig periode.

Dernæst henvises der til, at eleverne skal opleve en stor spredning over tid, geografi og udtryksformer. Desuden er det et krav at vægte aktuelle og samtidige fænomener. Det kan f.eks. være:

- samtidskunstens eksperimenterende værkformer og tilgange, som kan inspirere elevernes processer.
- Unges stærkt visualiserede virtuelle liv på medier som TikTok, snapchat og instagram samt de problematikker omkring privatliv, rettigheder, køn, krop, seksualitet og ligestilling, der er i ungdomskulturen.
- Globale problemstillinger i international samtidskunst f.eks. postkolonialisme, kulturel appropriation, ulighed, klimakrise, det antropocæne eller bæredygtighed.

Værker/fænomener fra de seneste 10 år kan fint nuanceres med et (kunst)historisk blik. Som led i arbejdet med de seneste 10 år er det naturligt, at eleverne kommer ud af huset og oplever visuelle og rumlige fænomener med/på egen krop. F.eks. i forløb som tager udgangspunkt i nærområdet: velfungerende kontra ikke fungerende kunst, byens urban sprawl, det lokale storcenters visuelle kultur, gadens koder, byens vartegn, nedlagt industri, forfaldsæstetik, landart, stedets ånd osv.

C STX/HF "elementære analytiske tilgange til at forstå visuelle fænomeners form, indhold og kontekst"

B STX "forskellige analytiske tilgange til at forstå visuelle fænomeners form, indhold og kontekst"

På både B- og C-niveau skal eleverne kunne undersøge, analysere og forstå et æstetisk fænomen ud fra dets form (materialitet, udtryksform, virkemidler m.m.), indhold (koder, betydninger m.m.) og kontekst (fysiske rum, tid, stilart, kultur, tema m.m.) i forhold til den problemstilling/emne, der arbejdes med. På B-niveau møder eleverne forskellige analytiske tilgange og begrebsapparater, der specifikt forholder sig til et relevant teoretisk domæne eller er tilpasset en særlig værktøje eller opgave f.eks. stedsanalyse ift. teori om stedets ånd, fænomnologi og stedsspecifik kunst, filmiske virkemidler og begreber ift. videoværker. Dette hænger sammen med det faglige mål for B niveau: "at eleven kan anvende *relevant* fagterminologi", tilhørende specifikke teoretiske og praktiske områder, der bearbejdes i undervisningen.

C STX/HF "udvalgte teorier til at belyse almene, kunstfaglige og æstetiske problemstillinger"

B STX "forskellige teorier til at belyse almene, kunstfaglige og æstetiske problemstillinger"

Teori bruges i denne læreplan i en pragmatisk (modsat formel) betydning: En teori er en tankekonstruktion, en begrebsliggørelse eller generel forklaring, der kan være rent filosofisk eller empirisk baseret på specifikke iagttagelser af fænomener. Ligesom kunsten kan beskæftige sig med alle tænkelige emner, kan teorier i billedkunst være fagspecifikke, almene og fra andre fagområder.

På B-niveau stiger det taksonomiske niveau ved et bredere krav om "forskellige" teorier frem for "udvalgte" på C-niveau.

Af eksempler på teori og teoretiske områder kan nævnes: grotesk æstetik kontra klassisk æstetik, queerteori, male gaze, gestaltteori, stedets ånd og fænomenologi, perceptionsteorier, psykoanalyse, diskursteori, *das unheimliche*, transperansmetaforik, haptisk vs optisk blik, kunsthistoriske perioder, lineær vs malerisk, camp, det antropocæne, forbundethed osv. Kun fantasien sætter grænser.

C STX/HF "ideerne og strategierne bag visuelle udformninger"

B STX "ideerne og strategierne bag visuelle udformninger"

Her betones, at undervisningen har fokus på de tanker, der ligger til grund for et fænomens formsprog. Praksis skal bruges til at øge elevens forståelse for intentionerne bag en udtryksform, ikke for at øge elevens mestring af en given (f.eks. naturalistisk) formgivning.

Sprogligt åbnes der op for en bredere forståelse end *gengivelsesstrategi*, da dette begreb er for snævert især i forhold til samtidskunst og visuel kultur: Ikke al kunst eller visuelle fænomener er tænkt som en *gengivelse* af noget andet.

C STX/HF

B STX "kuratering og/eller museologi"

Optræder kun på B-niveau og handler blandt andet om elevernes forståelse for og arbejde med fagets traditionelle karriereveje. Eleverne kan arbejde med at udtænke udstillinger efter teori om forskellige kuratoriske principper og museologiske traditioner. Udstillingsprojekterne kunne både realiseres eksempelvis på skolen eller det lokale bibliotek eller munde ud i fysiske eller virtuelle visualiseringer af en tænkt udstilling. I det kuratoriske arbejde trænes eleven i faglige mål idet udvælgelse af værker, teori, periodekendskab, analyse ift. form, indhold og kontekst samt praktisk udtænkning, visualisering og opbygning er centralt. Skriftligt kunne eleverne arbejde med paratekstproduktion til en udstilling eller enkeltværker: Udstillingsparatekster og værkparatekster. Disse kunne også produceres på fremmedsprog i samspil med elevernes forskellige sprogfag.

C STX/HF "æstetiske og innovative processer."

B STX "æstetiske og innovative processer."

Forskellen mellem den æstetiske og den innovative proces ligger i processens fokus. I den æstetiske proces ligger et fokus på arbejdet med sanserne og det sanselige i værkproduktion. I den innovative ligger fokus på, at eleverne lærer at arbejde problemorienteret og opbygger innovationskompetence: at kunne undre sig, se muligheder, foretage valg og føre disse ud i livet på en (æstetisk/kunstnerisk/socialt) værdiskabende måde og dermed konkret sætte valg i værk.

2.3 Supplerende stof

“Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof uddyber og perspektiverer kernestoffet og udvider elevernes faglige horisont samt viden om fagets anvendelse og en forståelse for egne karrierespørgsmål og mulige uddannelsesvalg.”

“Kernestoffet suppleres med aktuelle emner, med aktiviteter uden for klasseværelset og med førstehåndsoplevelser af visuelle fænomener.”

“Teorier, begreber, materialer, metoder, emner og problemstillinger fra andre fagområder eller aktører uden for skolen inddrages, når det er muligt.”

“Der skal indgå materiale på engelsk samt, når det er muligt, på andre fremmedsprog.”

Billedkunst er ikke adgangsgivende til nogen uddannelse, men det kan være et godt fagvalg for elever, som har eller gerne vil udvikle deres visuelle, æstetiske, innovative og kommunikative evner. Der er et væld af uddannelser, jobs og brancher, hvor den viden og de kundskaber, eleven får i billedkunst, er anvendelige. Det kan eleverne gøres opmærksomme på i undervisningen, når det er relevant. Samtidig støtter faget op om mange andre fag i gymnasiet - en skærpet visuel og rumlig bevidsthed er en force i både naturvidenskabelige såvel som humanistiske fag.

I undervisningslokalet møder eleven mange visuelle og rumlige fænomener gennem fysiske og virtuelle reproduktioner og dokumentationer. Men faglige mål kan kun opfyldes, hvis disse møder suppleres med førstehåndsoplevelser af originalværker, fænomener eller udstillinger, da elevens sanselige/kropslige oplevelse og undersøgelse er en del af fagets identitet og didaktiske styrke. Forskellige gymnasier har forskellige forudsætninger for at lave ud-af-klassen aktiviteter, men det gør ikke noget. Visuelle fænomener findes i nærheden af alle steder. Og aktiviteterne behøver ikke være tidskrævende. Eleverne kan hurtigt sendes ud i nærområde for at iagttage, dokumentere, lave om på bygninger, landskab, naturfænomener, mellemrum, tegn/signaler, kropsfremstillinger, passager, trapper, vand m.m.

Arbejdet med faglige mål og stof suppleres af almentdannende emner, når det er relevant f.eks. demokrati, ytringsfrihed, ligestilling og køn, globale udfordringer, digital ansvarlighed, identitet, bæredygtighed, forbundethed, kropskultur og fremtidsvisioner. Disse kan både indgå som perspektiv og som overordnet tema/problemstilling.

2.4 Omfang

STX C + B: Det faglige stof udgøres primært af visuelle fænomener, hvortil kommer et forventet omfang sekundært materiale svarende til C: 75-100 / B: 150-200 sider tekst inklusiv visualiseringer.

Opgraderes faget fra C- til B-niveau medtæller forrige niveaus stof i det samlede omfang, ligesom forløb, materialer mm fra alle niveauer af faget medtages i undervisningsbeskrivelsen. Dvs. forventet omfang sekundært materiale C-B opgradering: 75-100 sider tekst inklusiv visualiseringer.

HF C: Det faglige stof udgøres primært af visuelle fænomener, hvortil kommer et forventet omfang sekundært materiale svarende til ca. 40 sider tekst inklusiv visualiseringer.

Fagets primære materialer er gengivelser af og eksempler på visuelle og rumlige fænomener. Dette stof kan ikke gøres op i sider eller antal. Det sekundære materiale er traditionel tekst i f.eks. en lærebog eller på nettet og fremgår i skønnet omfang af undervisningsbeskrivelsen. I et projektforsøg vil eleverne ofte selv skulle finde relevant teoretisk materiale, og et sådant materiale kan evt. indgå i et skønnet omfang i den samlede opgørelse i undervisningsbeskrivelsen, hvis det er muligt. Spændet i omfanget dækker over teksternes sværhedsgrader, opsætning og omfanget af visualiseringer, der ikke vurderes at tælle som en del af fagets primære materialer.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

“Faget er anvendelsesorienteret og elevinvolverende idet teori, analyse og praksis vekselvirker. Eleverne lærer således gennem egne erfaringer med valg, fravalg, refleksioner, vurderinger og handlinger i kreative eksperimenter og undersøgelsesprojekter.”

“Lærerens roller vekselvirker mellem at formidle, træne og vejlede, med hovedvægt på sidstnævnte, hvor læreren faciliterer og rådgiver om elevernes egen undersøgelse af visuelle fænomener og teorier i den kreative proces. Undervisningen skal gradvist udvikle elevernes evne til selvstændigt at undersøge en problemstilling gennem vekselvirkning mellem praksis, analyse og teori. Derfor planlægger læreren eksemplariske forløb, hvor eleverne arbejder med forskelligartede visuelle fænomener og udfører praktiske/analytiske/teoretiske øvelser som led i en overordnet undersøgelse af en almen, kunstfaglig eller æstetisk problemstilling.”

“Elevernes karrierekompetence, innovationskompetence og udvikling af personlig myndighed styrkes ved at arbejde med kreative processer og ved at kunne håndtere disse selvstændigt og sammen med andre. De styrkes yderligere gennem projektarbejde med aktuelle og/eller lokale problemstillinger i samarbejde med eksterne aktører.”

Billedkunst har et særligt didaktisk udgangspunkt idet mødet mellem materiale og tanke gør det muligt at arbejde med et bredere vidensbegreb og sætte hele mennesket i spil. Tavs viden kan formes i produktet, før det bliver verbalt. Og verbal kommunikation og argumentation understøttes af visuel kommunikation. Personlige og eksistentielle emner tages op og undersøges i en faglig kontekst. I det kreative undersøgelsesarbejde opstår en lærerig dialog mellem forestillinger og materialer; mellem det abstrakte og det konkrete og mellem verbal og non-verbal kommunikation. Underviseren planlægger forløb, projekter og lektioner, som muliggør denne dialog.

I gennem undervisningen bliver eleverne ikke kun i stand til at undersøge, analysere, vurdere og samtale om enkeltværker, men i høj grad også større komplekse sammenhænge mellem visuelle og rumlige fænomener ud fra et fokuserende tema eller en fokuserede problemstilling. Underviseren sørger for at eleven møder mange forskellige visuelle og rumlige fænomener med den i kernestof nævnte spredning ved at planlægge eksemplariske forløb. I hvert forløb kan eleverne opleve forskelligartede værker og fænomener af både visuel og rumlig karakter sammenbundet med flere større og mindre praksisøvelser. Forløbene kan udmærket indeholde korte analytiske kursusforløb, men også her kan teori og praksis med fordel integreres som et læringsgreb med tilknytning til forløbets overordnede emne/problemstilling.

Gennem forløbene bliver eleverne præsenteret for forskellige udtryksformers virkemidler og begreber herom, når det er relevant. F.eks. kan det i et forløb om “landskab” eller “rumillusioner” være relevant at arbejde eksperimenterende med rumskabende virkemidler i flade værker: lys-skygge modellering, repoussoir, gradienter, farveperspektiv, centralperspektiv osv. Eleverne kunne fint selv vælge, hvordan de vil undersøge, hvad der skaber rum i flade - gennem foto, arbejde med kukasse, tegning osv. Sammenhængen mellem forløbene kan betones ved at vælge og bruge særlige begreber, som går ingen på tværs af forløbene. f.eks. begrebsmodsætninger som naturalistisk/ekspressivt, dynamisk/statisk, åben/lukket, mørk/lys, haptisk/optisk, klassisk/grotesk, organisk/geometrisk osv.

3.2 Arbejdsformer

“Fagets arbejdsformer skal træne eleverne i at undersøge en problemstilling gennem mødet med dels relevant teori, analyse af enkeltværker og større sammenhænge mellem visuelle fænomener, dels eksperimenter med metoder og strategier i det praktiske arbejde. Det praktiske, teoretiske og analytiske arbejde optræder således altid som et middel til at opfylde de overordnede faglige mål og er ikke et mål i sig selv. Eleverne arbejder skiftevis individuelt og sammen med andre i klasseundervisning, korte kursusforløb og større problemorienterede projektføløb.”

“Resultaterne af undervisningen vises uden for billedkunstlokalet i form af udstillinger, digital distribution eller præsentationer for at opøve elevernes evne til at kommunikere om og ved hjælp af visuelle virkemidler (...)”

“Centralt i undervisningen er elevernes portfolio, hvor eleverne gennem hele undervisningsforløbet dokumenterer arbejdet med praksis, analyse og teori. Portfolioen indgår i den afsluttende prøve, jf. pkt. 4.2.”

Elevens portfolio er et vigtigt omdrejningspunkt for såvel undervisning som evaluering og eksamen. Den forstås i billedkunst som meget mere end en passiv mappe, eleverne kan lagre praksisarbejde i. Portfolioen – om den er fysisk, digital eller begge dele – er et stærkt didaktisk værktøj, hvori eleven ud over praksisprodukt og procesdokumentation også kan lagre analytisk og teoretisk arbejde og refleksion. Portfolioen er således et dynamisk medie, hvori eleven samler, sammenbinder og kommunikerer sit teoretisk, analytisk og praktisk arbejde i undervisningen både visuelt, skriftligt og verbalt (sidstnævnte f.eks. ved at uploade små digitale videofremlæggelser eller facilitering af samtale mellem elever med basis i portfolioindhold). Ud over at bruge elevens portfolio som didaktisk værktøj i undervisningen, til summativ evaluering og formativ feedback, kan læreren ligeledes bruge portfolioen til specifikt at træne eleven i at arbejde skriftligt med billedkunstudfaget, hvilket er særligt relevant, da eleven kan vælge at lade deres A-, B- eller C-niveau billedkunst indgå i deres større skriftlige opgave SSO/SRP.

Eksamensprojekt C STX HF “Ved afslutningen af undervisningsperioden gennemfører eleverne et selvstændigt, individuelt eksamensprojekt, jf. pkt. 4.2. I projektet arbejder eleverne med at undersøge (HF: et emne eller) en problemstilling, som læreren formulerer, gennem en vekselvirkning mellem praksis, analyse og teori. Eksamensprojektet inkluderer elevernes egne eksperimenterende undersøgelser i form af praktisk, kunstnerisk arbejde. Læreren optræder som vejleder.”

Eksamensprojekt B STX “Imod slutningen af undervisningsperioden bruges ca. 15 pct. af den samlede uddannelsestid til et selvstændigt, individuelt eksamensprojekt, jf. pkt. 4.2., hvor eleverne undersøger en selvalgt, lærergodkendt problemstilling gennem en vekselvirkning mellem praksis, analyse og teori. Eksamensprojektet inkluderer elevernes egne eksperimenterende undersøgelser i form af praktisk, kunstnerisk arbejde. Læreren optræder som vejleder”

Progressionen i de praktiske undersøgelsesprojekter bevæger sig fra mindre komplekse, mere konkrete og mere afgrænsede til mere komplekse, mere abstrakte og mere åbne. Og fra en høj grad af lærerstyring til et mere selvstændigt arbejde, som kulminerer i elevens eksamensprojekt.

Eksamensprojektets omfang og kompleksitet er langt større på B- end på C-niveau. På B-niveau formulerer eleven selv sit projekt, mens læreren gør det på C-niveau. På A-niveau bruges ligesom på B-niveau ca. 15 % af den samlede undervisningstid på eksamensprojektet, hvorfor det her stiger endnu mere i omfang og kompleksitet og dokumenteres visuelt og skriftligt i en afsluttende projektrapport på 3 normalsider. I projektet vægtes elevens tekniske udforskning og dygtiggørelse på A-niveau. Da eleverne på A-niveau trænes i fagets teoretisk-analytiske dimensioner i fagets skriftlige afleveringer, fylder fagets praktiske dimensioner mere i undervisningen og eksamensprojektet.

3.3 It

”It bruges i undervisningen til at søge, skabe, eksperimentere, lagre, formidle, kommunikere og distribuere. Arbejdet med digitale medier har til formål at gøre eleverne til reflekterende, kompetente og ansvarlige brugere.”

It og digital teknologi kan benyttes på alle mulige måder i undervisningen. Det er oplagt at benytte sig af, at alle elever har en mobil med mulighed for at fotografere, billedbehandle, dele og lagre, f.eks. til små hurtige visualiseringsøvelser. Et nyt begreb eller en teori kan billedliggøres på 5 minutter. Et eller flere naturalistisk(e) maleri(er) eller skulptur(er) fortolkes eller performs i et tableau vivant. Eleverne laver et-minuts skulpturer som dokumenteres i foto.

Arbejde med større billedmanipulationsproduktion i et manipulationsprogram (f.eks. gratisprogrammet [pixlr.com](https://www.pixlr.com)) kan bruges til at eksperimentere med en problemstilling og samtidig bidrage til elevernes digitale dannelse. Først når eleverne selv prøver at arbejde med billedmanipulation, forstår de, hvor manipulerbare digitale fotografier – og dermed deres visuelle kultur – er. Det kan indgå som et meningsfuldt produkt i forløb om magi, kropsidealiser, illusionisme mm.

Eleverne kan også tegne og male på en computer eller tablet – f.eks. inspireret af David Hockney.

Til lagring kan it f.eks. bruges til digitale portfolioer, hvori eleverne kan organisere og dokumentere proces og resultater af praksis, research, analyse- og refleksionsarbejde, selvfundne teori og værker mm.

Der er mange menneskelige, visuelle og æstetiske problemstillinger i den digitale og virtuelle kultur, eleverne i så høj grad bevæger sig i, som relevant kunne tages op i billedkunstundervisningen og sættes i en større kulturel, faglig og tidslig ramme: fællesskab, selfies, idealiserede kropsfremstillinger, poseringer, motvorgængere, privatliv og rettigheder, hævnporno, sandhed/løgn osv. Emnerne kunne f.eks. tilgås med fokus på intertekstualitet/interikonicitet mellem motiver på tværs af historien. Eller mere antropologisk/typografisk/æstetisk med registrering og kategorisering af hyppige motiver mm.

Elevernes evne til at vælge visuelle fænomener ud fra begreber og teori kan trænes med brug af it. Øvelse til inspiration: Præsenter fagbegreb eller teori gennem læreroplæg eller lad eleverne læse tekst og bed derefter eleverne vælge 3 eksempler fra googlesøgning (kunst eller visuel kultur), som visualiserer begrebet/teorien. Bed eleverne sætte billederne ind i et dokument i deres portfolio og i stikord beskrive, hvordan de er udtryk for nævnte begreb eller teori (f.eks. illusionisme, *das unheimliche*). Eleverne kunne også reflektere over hvilke billeder, de hver især får frem ved en given søgning for derved at få bevidsthed om de bagvedliggende algoritmer, som sorterer materiale for os, når vi foretager søgninger. Elever kan også arbejde med programmering som produkt, hvis det eksempelvis er en relevant udtryksform i forhold til det emne, den problemstilling eller den teori, eleven vil undersøge.

Mange samtidskunstnere, designere og arkitekter arbejder med emner og teknologier inden for kunstig intelligens, som eleverne kan undersøge. Eleverne kan eksempelvis arbejde undersøgende og eksperimenterende med tekst til billede teknologi, hvor computeralgoritmer genererer visuelt output ud fra tekstligt input. I det tilfælde eleven anvender kunstig intelligens-værktøjer i praksis i undervisningen og projekter, er det vigtigt, at eleven dokumenterer proces og resultater: At både det valgte program, teksten i specifikke prompts og alle de visuelle output fra en prompt dokumenteres i portfolioen. Eleverne kan med fordel undersøge og reflektere over, hvad der stilmæssigt karakteriserer det visuelle output fra forskellige tekst til billede programmer og de bias, der ligger i teknologierne. Eksempelvis køns- og racebias: Prompts, der beder om visualisering af ”læge”, ”chef”, ”tyv”, vil give tendentiøse output, som eleverne med fordel kan blive bevidste om og tage kritisk stilling til med henblik på udvikling af digital og teknologisk dannelse.

3.4 Samspil med andre fag

”Dele af kernestof og supplerende stof skal vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil mellem fagene og i studieretningen. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages elevernes viden og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til arbejdet med problemstillingerne og belysning af fagets almindelige sider.”

”Hvis faget samarbejder med musik, drama, mediefag eller design og arkitektur skal eleverne opnå indsigt i hele det æstetiske område som en særlig måde at forholde sig til verden på, herunder en forståelse for ligheder og forskelle mellem de enkelte æstetiske områder.”

Billedkunst er velegnet til at indgå i tværfagligt samarbejde. Faget skaber et andet, mere eksperimenterende og frit rum med fagets særlige praksisfunderede metode, hvor andre fag og faglige emner, metoder og problemstillinger kan trækkes ind. Billedkunst kan indgå i samspil og projektarbejde med uddannelsens andre fag på flere forskellige måder: Med fokus på visuelle og rumlige fænomener og problematikker, som er fælles for fagene. I arbejdet med kunstneriske hybridformer. Ved anvendelsen af æstetiske praksisformer i arbejdet med andre fags teori- og stofområder. Samtidskunsten har ofte en tværfaglig og global dimension, som gør den brugbar i det tværfaglige samarbejde.

SRP, SSO, EP

Billedkunst på såvel A-, B- som C-niveau kan indgå i studieretningsprojektet SRP og den større skriftlige opgave SSO på henholdsvis STX og HF samt EP på HF-enkeltfag. I det skriftlige produkt kan faget indgå såvel teoretisk, analytiske som praktisk. Eksempelvis kunne eleven redegøre for, analysere eller diskutere med billedkunstfaglig teori, analytiske tilgange, kernestofområder og -fænomener samt produktorienteret arbejde med i praksis at undersøge opgavens problemformulering. Den faglige arbejdsproces, hvor eleven undersøger en problemstilling gennem en vekselvirkning mellem teori, analyse og praksis kan fint indgå i opgaven som en billedkunstfaglig metode. Praksis kan indgå i større eller mindre grad i projektet og kan fint baseres på teori og analytisk arbejde fra den/de andre fag, som eleven bruger i projektet. Hvis eleven vælger at arbejde praktisk og produktorienteret med centrale problemstillinger i projektet, kan visuel og skriftlig dokumentation herfor eksempelvis indgå i det redegørende, analyserende eller vurderende afsnit af opgaven eller en kort visuel og skriftlig dokumentation kan vedlægges opgaven som bilag. Se desuden vejledning for SRP i de kunstneriske fag for yderligere inspiration og vejledning.

Det indskræpes, at der ikke er et krav om, at fagets praktiske metoder skal indgå i projektet. Projektet kan sagtens være rent teoretisk-analytisk, men praksis kan indgå, dersom eleven ønsker det.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

“Elevernes undersøgelsesproces dokumenteres i portfolioen. Med udgangspunkt i portfolioen vurderes elevernes arbejde løbende i forhold til de stillede opgaver. I tilrettelæggelsen af det praktiske, analytiske og teoretiske arbejde skal eleverne altid gøres bekendte med, hvad der konkret forventes, og hvilke kriterier der evalueres ud fra.”

“Eleverne redigerer deres portfolio, så analytiske og praktiske valg og fravalg, problemformuleringer, teori, researchmateriale og løste opgaver tydeligt formidles. Portfolioen indgår i såvel den formative som den summative evaluering.”

Opfyldelse af faglige mål ligger til grund for den summative evaluering og udvalgte faglige mål kan med fordel vægtes skiftende i forløbende og gøres til grundlag for den løbende formative evaluering.

I evaluering og feedback er det muligt at imødekomme elevernes forskellige styrker i billedkunstoffaget. Som det også er blevet beskrevet under faglige mål: Eleverne skal kunne få teori, analyse og praksis til at hænge sammen og have indflydelse på hinanden – men det behøver ikke være ligevægtigt. En elev kan udmærket være stærkest i enten det teoretiske, analytiske eller praktiske – det er en styrke i faget og tilgodeser forskellige elevtyper.

Det er vigtigt at bemærke, at de faglige bedømmelseskriterier i billedkunst ikke er absolutte og indholdsorienterede, men relative i forhold til forløbets og undervisningens fokus, som den fremgår af undervisningsbeskrivelsen. Læreplanen dikterer således ikke specifikke begrebsapparater, teorier, udtryksformer eller stofområder, der skal bearbejdes, men fordrer spredning. Når faglige mål og kernestof er defineret så åbent som i billedkunst, betyder det at de fænomener, aktiviteter, begreber og teorier, eleverne arbejder med i undervisningen, må forventes at være forskellige fra elev til elev, hold til hold, lærer til lærer, skole til skole. Denne frihed og åbenhed gør evaluering, også i eksamenssituationen, mindre “tjek” orienteret. Den gør også undervisningsbeskrivelsen ekstra vigtig som en tydelig kommunikation og forventningsafstemning mellem lærer og elev samt eksaminand, eksaminator og censor i forhold til hvilke emner, stof og begrebsapparater eleven/eksaminanden forventes at kunne bringe i spil i undervisningen og eksamenssituationen.

I en prøvesituation kan censor altså forvente at møde meget forskelligartede eksempler på undervisningspraksis og –indhold. Undervisningsbeskrivelsen gør censor i stand til at sætte sig ind i, hvilket problemstillinger, emner, projekter, udtryksformer, visuelle fænomener, begreber, teorier mm, det er forventeligt, at eksaminanden kan inddrage og referere til. Undervisningsbeskrivelsen kan derfor med fordel indeholde prosabeskrivelse af hvert forløbs tema, problemfelt, emne(r), teorier, analytiske og praktiske aktiviteter. Hvis særlige kunstnere, værker, værkkategorier, perioder, visuelle kulturer eller ismer har været vægtet i forløbet kan disse med fordel nævnes, mens det ikke er tilrådeligt med lange oplistninger af primærværker.

4.2 Prøveform

Følgende råd i forhold til prøveform er til C- og B-niveau, ikke A-niveau.

”Der afholdes en mundtlig prøve.”

”Prøven består af to dele:

- 1) en prøve i eksaminandens eksamensprojekt, jf. pkt. 3.2.
- 2) en prøve i det teoretiske, praktiske og analytiske stof på grundlag af en opgave, som tager udgangspunkt i undervisningens forløb og eksaminandens portfolio, jf. pkt. 3.2.

Eksaminanden vælger rækkefølgen eller kan vælge at flette de to dele sammen.”

”1) Prøvedelen i eksaminandens eksamensprojekt”

”Grundlaget for denne del af prøven er eksaminandens eksamensprojekt. Eksaminationen indledes med et oplæg, hvor eksaminanden redegør for og diskuterer centrale elementer i eksamensprojektet og processen. Oplægget uddybes i en kort samtale mellem eksaminand og eksaminator.”

”2) Prøvedelen i det teoretiske, praktiske og analytiske stof”

”Eksaminanden trækker en opgave udarbejdet af eksaminator inden for et emne, der er formuleret således, at eksaminanden kan inddrage eksempler på tværs af sin portfolio og dermed undervisningens forløb, jf. pkt. 3.2. Eksemplerne er primært visuelle værker fremstillet af andre jf. kernestofspredningen beskrevet i pkt. 2.2. og dels eksaminandens eget praksisarbejde.”

”Eksaminanden besvarer opgaven med udgangspunkt i portfolioens indhold. Besvarelsen uddybes i en efterfølgende samtale mellem eksaminand og eksaminator.”

”Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Forberedelsestiden er ca. 60 minutter pr. eksaminand.”

”Det samme prøvemateriale til prøvedelen i det teoretiske, praktiske og analytiske stof må højst bruges tre gange på samme hold.”

I disponeringen af den reelle eksaminationstid (minus trækning, røkeringer og votering) anbefales en ligelig fordeling af tid til eksamensprojekt og –opgave på C- og B-niveau. Desuden anbefales det, at censor og eksaminator sørger for at fordele tiden ligeligt mellem præsentation og samtale med henblik på at sikre eksaminandens selvstændige præstation og retvisende vurdering af eksaminandens mestring af faglige mål. Det vil sige ca. 5 minutter til præsentation af eksamensprojektets idé, proces og teoretiske, analytiske og praktiske udførelse, ca. 5 minutters samtale herom, ca. 5 minutter til præsentation af eksamensopgavebesvarelsen og ca. 5 minutters samtale herom.

Eksamensopgaver formuleres, så eksaminanden har mulighed for at vise mestring af de faglige mål. Opgaven formuleres med det formål at give eksaminanden mulighed for at vælge og inddrage egne og andres visuelle fænomener ”på tværs af sin portfolio og dermed undervisningens forløb”. Dette forudsætter, at prøveopgaven ikke entydigt henviser specifikt til smalle, afgrænsede elementer i eksaminandens portfolio og undervisningens forløb eller specifikt til ét forløb i undervisningsbeskrivelsen. Hver opgave formuleres, så eksaminanden åbent kan udvælge forskellige visuelle fænomener, som eksaminanden har mødt, undersøgt, analyseret og produceret på tværs af forløb, udtryksformer og perioder, som det fremgår af kernestofspredningen.

Med henblik på at sikre selvstændig besvarelse anbefales det, at eksaminator vægter vinklet sammenligning af flere visuelle fænomener over dybdegående enkeltværksanalyse af få værker i formuleringen af eksamensopgaver, se eksempel på næste side.

4.2.1 Eksempel på eksamensopgave til inspiration

Begreber kan vælges og forandres i forhold til C- eller B-niveau, f.eks. "forklar" på C-niveau og "vurder" på B-niveau, "hvordan" på C-niveau, "hvorfor" på B-niveau. I eksemplet kunne "Identitet" med få modifikationer erstattes af fx "Lys", "Kroppen", "Kontrast", "Køn", "Blikket", "Følelsen", "Overdrivelse", "Det grimme/skønne", "Storbyen" mm

Opgave: Forklar ud fra minimum 5 eksempler fra din portfolio og undervisningens forløb, hvordan identitet på forskellig vis kan bruges og udtrykkes i kunst og/eller visuel kultur?

Af de eksempler, du vælger, skal minimum 3 være udført af andre (fx kunstværker fra forskellige perioder og udtryksformer/medier) og minimum 1 af dig selv (dine egne praksiseksperimenter udført individuelt eller i samarbejde).

Regler vedrørende eksaminandernes brug af internettet for at tilgå tilladte hjælpemidler ved prøverne fremgår af § 6 i "Bekendtgørelse om visse regler om prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser". I vejledningen til denne bekendtgørelse er der givet eksempler på, hvilke hjælpemidler der må, og hvilke der ikke må tilgås via internettet.

4.2.2 Selvstuderende

"Til prøven har eksaminanderne sammensat en portfolio, som er i overensstemmelse med læreplanens krav. Portfolioen indeholder en samling selvavede arbejder, reproduktioner eller værker lavet af andre samt relevant litteratur. Portfolioen skal indeholde materiale, så eksaminanderne kan vise, at de har opnået de nødvendige faglige mål, jf. pkt. 2.1., og portfolioen skal have den bredde, der nævnes i læreplanens afsnit om kernestoffet, jf. pkt. 2.2., samt supplerende stof, jf. pkt. 2.3.

Prøven foregår i øvrigt som beskrevet i læreplanen.

Eksaminator formulerer én eksamensopgave på grundlag af portfolioens indhold."

Eksaminator formulerer altså kun én eksamensopgave tilpasset den selvstuderendes portfolio, som den selvstuderende trækker til eksamen. Opgaven er altså ukendt for den selvstuderende. Den selvstuderende udarbejder ligeledes et eksamensprojekt. Således lever eksamen op til læreplanen og følger læreplanens eksaminationsform med de 2 dele.

Det er vigtigt at huske, at portfolio også dækker det teoretiske og analytiske stof, den selvstuderende har læst og arbejdet med ud over det praktiske arbejde. Når eksaminator formulerer eksamensopgaven: "Eksaminator formulerer én eksamensopgave på grundlag af portfolioens indhold" er "portfolioens indhold" altså alt, hvad den selvstuderende har/burde have arbejdet med af teori, analyse og praksis, således at omfanget er at ligne med en ordinær eksaminands eksamensgrundlag jævnfør læreplanen.

4.3 Bedømmelseskriterier

“Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.”

“Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation, omfattende prøvedelen i eksamensprojektet og prøvedelen i det teoretiske, praktiske og analytiske stof. De to prøvedele vægtes lige.”

Ved eksamensprojektet lægges der vægt på eksamensprojektets idé, proces og udførelse i forhold til den opstillede problemformulering.

Ved prøve, hvor faget indgår i fagligt samspil med andre fag, lægges der vægt på eksaminandens evne til at behandle problemstillinger i samspil med andre fag samt til at demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Bemærk, at det præciseres, at besvarelsen af eksamensopgaven og elevens eksamensprojekt vægtes lige i bedømmelsen af eksaminandens mestring af de faglige mål.

Det er vigtigt at definere, at med “eksamensprojektets idé, proces og udførelse”, betegner “udførelse” ikke praktiske formgivning, men udførelse af projektets praktisk, teoretisk og analytiske vekselvirkning. Kun på Billedkunst A-niveau vurderes elevens praktiske/tekniske mestring.

Billedkunst A - prøveform og bedømmelse

A-niveauets eksamen adskiller sig fra C- og B-niveau på en række punkter. For det første har billedkunst A ud over en mundtlig prøve, der ligner C- og B-niveauets, desuden en skriftlig prøve (se s. 6).

“Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et centralt stillet opgavesæt. Prøvens varighed er fem timer. Eksaminanden vælger mellem et antal opgaver, der består af et eller flere ukendte visuelle og rumlige værker af historisk og nutidig karakter. Eksaminanden prøves i sin evne til at beskrive, analysere og perspektivere visuelle og rumlige værker billedkunstfagligt.”

I den skriftlige eksamen udprøves således eksaminandens mestring af fagets teoretiske og analytiske mål, hvorfor udprøvning i fagets praksisorienterede mål fylder mere i den mundtlige prøve, både i eksamensprojektet, hvor teknisk dygtiggørelse i selvvalgt udtryksform indgår, samt i udformning af eksamensopgaver. Da eksamensprojektet præsenteres via en visuel og skriftlig projektrapport, der tilsendes censor før eksaminationen, fylder eksaminandens mundtlige præsentation af eksamensprojektet mindre i den samlede eksaminationstid end på C- og B-niveau. Præsentation og samtale om eksamensopgaven fylder således mere. Opgaven adskiller sig fra C- og B-niveau ved, at der ikke er krav om trækning. Det betyder, at eleven ikke nødvendigvis trækker, men ligeså kan få udleveret en eksamensopgave: “Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, udarbejdes af eksaminator og skal tilsammen i al væsentlighed dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Opgaverne skal være formuleret således, at eksaminanden kan inddrage eksempler på tværs af sin portfolio og dermed undervisningens forløb, jf. pkt. 3.2.”

Eksaminator kan således vælge at udarbejde generelle eksamensopgaver, som enten trækkes af eller tilfældigt udleveres til eksaminanden, eller eksaminator kan vælge at udforme individuelle eksamensopgaver, som er tilpasset den enkelte eksaminands portfolio. Censor oplyses forud for eksamen om eksamensopgavernes ordlyd og hvorvidt de er generelt eller individuelt udformede. Hvis eksempelvis undervisningen i høj grad har været tilrettelagt således, at eleverne har haft stor valgfrihed og derfor har meget forskelligartet indhold i deres portfolioer, kan det være formålstjenligt at vælge at udforme individuelle eksamensopgaver, da det kan være svært at formulere generelle tværgående opgaver.

4.3.1 Karakterbeskrivelse for den mundtlige prøve på C-niveau

Billedkunst C STX/HF

Karakter	Betegnelse	Mundtlig prøve
12	Fremragende	<p>Eksaminanden har udført og kan gøre rede for et overbevisende projekt i forhold til projektets idé og udførelse i undersøgelsen af en problemstilling, hvor der er fremragende sammenhæng mellem projektets teoretiske, analytiske og praktiske dimension.</p> <p>Vælger og argumenterer reflekteret for relevante og forskelligartede eksempler på andres og egne visuelle fænomener ud fra eksamensopgavens fokus.</p> <p>Inddrager relevante analytiske overvejelser om fænomeners form, indhold og kontekst i forhold til eksamensopgavens fokus.</p> <p>Vælger og anvender overbevisende nogle få generelle begreber/teorier til at forklare, fortolke, kontekstualisere, sammenligne eller perspektivere egne og andres specifikke visuelle fænomener i forhold til eksamensopgavens fokus.</p>
7	God	<p>Eksaminanden har udført og kan argumentere for et fokuseret projekt i forhold til projektets idé og udførelse. Projektet indeholder en teoretisk, analytisk og praktisk dimension i undersøgelsen af en problemstilling.</p> <p>Vælger og argumenterer godt for relevante eksempler på andres og egne visuelle fænomener ud fra eksamensopgavens fokus.</p> <p>Inddrager velvalgte analytiske overvejelser om fænomenernes form, indhold og kontekst</p> <p>Vælger og anvender nogle få generelle begreber/teorier til at forklare, fortolke, kontekstualisere, sammenligne eller perspektivere egne og andres specifikke visuelle fænomener.</p>
02	Tilstrækkelig	<p>Eksaminanden har udført og kan gøre rede for et eksamensprojekt, som indeholder en teoretisk, analytisk eller praktisk dimension i undersøgelsen af en problemstilling.</p> <p>Vælger eksempler på andres og egne visuelle fænomener med en minimal tilknytning til eksamensopgavens fokus.</p> <p>Inddrager analytiske overvejelser om fænomeners form, indhold eller kontekst.</p>

4.3.2 Karakterbeskrivelse for den mundtlige prøve på B-niveau

Billedkunst B STX

Karakter	Betegnelse	Mundtlig prøve
12	Fremragende	<p>Eksaminanden har udført, kan vurdere og argumentere præcist, nuanceret og vidende for valg og fravalg, muligheder og begrænsninger i et veludviklet og selvstændigt projektforløb, hvor eleven på fremragende vis har undersøgt og reflekteret over en problemstilling gennem en eksperimenterende vekselvirkning mellem teori, analyse og praksis.</p> <p>Vælger, vurderer og argumenterer præcist, nuanceret og vidende for forskelligartede eksempler på andres og egne visuelle fænomener ud fra en nuanceret forståelse af eksamensopgavens fokus.</p> <p>Argumenterer præcist og nuanceret for relevante analytiske overvejelser om fænomeners form, indhold og kontekst i forhold til fænomenets type samt eksamensopgavens fokus</p> <p>Vælger, anvender og vurderer relevante generelle begreber/teorier til at forklare, fortolke, kontekstualisere, sammenligne og perspektivere egne og andres specifikke visuelle fænomener i forhold til eksamensopgavens fokus.</p>
7	God	<p>Eksaminanden har udført og kan argumentere godt for valg og fravalg, muligheder og begrænsninger i et fokuseret projektforløb, hvor eleven har undersøgt en problemstilling gennem en eksperimenterende vekselvirkning mellem teori, analyse og praksis.</p> <p>Vælger og argumenterer godt for relevante eksempler på andres og egne visuelle fænomener ud fra eksamensopgavens fokus med demonstration af relevant viden.</p> <p>Argumenterer godt for valgte analytiske overvejelser om fænomenernes form, indhold og kontekst i forhold til fænomenets type og eksamensopgavens fokus.</p> <p>Vælger og anvender relevante generelle begreber/teorier til at forklare, fortolke, kontekstualisere, sammenligne eller perspektivere egne og andres specifikke visuelle fænomener i forhold til eksamensopgavens fokus</p>
02	Tilstrækkelig	<p>Eksaminanden har udført og kan gøre rede for et projektforløb, hvor der indgår praktiske, analytiske og teoretiske elementer i undersøgelsen af en problemstilling</p> <p>Vælger delvist relevante eksempler på andres og egne visuelle fænomener ud fra eksamensopgavens fokus.</p> <p>Inddrager delvist relevante analytiske overvejelser om fænomenernes form, indhold og kontekst i forhold til eksamensopgavens fokus</p> <p>Anvender korrekt nogle få generelle begreber/teorier til at forklare, fortolke, kontekstualisere, sammenligne eller perspektivere egne og andres specifikke visuelle fænomener</p>

4.3.3 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET